

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Dissertationes De Actibus Humanis

Karchne, Simon

Augustæ Vindelicorum & Græcensis, 1716

§. V. An contractus jure naturali, aut positivo ex gravi metu justo, aut injusto initi sint irriti, aut irritandi?

urn:nbn:de:hbz:466:1-39981

§. V.

*An contractus jure naturali, aut positivo ex gravi metu
justo, aut injusto initi sint irriti, aut irritandi?*

320. **D**ixi ex metu gravi, quia levis etiam injustus *num* 299. definitus cum sit vanus, ac imprudens, nullo jure irritat, nec præbet actionem in foro externo, nec in foro conscientia rescindibiles facit, siue contractus sint onerosi, id est, utrimque onus imponentes ut emptio, venditio, locatio &c. siue sint lucrativi, seu tales, in quibus nihil vicissim rependitur, uti sunt promissio, donatio, testamentum, legatum, commodatum precarium &c. in quibus nullus est alius titulus dominium transferendi præter voluntatem liberalem, & gratuitam.

Ratio omnium est, quod sit in potestate operantis ex metu non huic acquiescere, sed illum facile repellere, ac contemnere sine contractus celebratione, unde cum irritatio contractus cedat in damnum grave Reipublicæ, siquidem plurimis contractibus facile intervenit levis metus injustus, plurimi ad instantiam patientis metum deberent rescindi propter malum leve alio modo facile evitabile, quod dici non potest; rescissio enim non est medium necessarium, ita docui in *Dissertationibus de Jure* *nu.* 253. contra Sanch. *lib.* 4. *de Matr. D.* 9. *num.* 4. Pal. *p.* 1. *tract.* 2. *D.* 1. *p.* 12. *num.* 2. &c. Obligantes in foro con-

scientia ad restituenda sic accepta; Eandem opinionem defendunt quotquot Sanch. *D.* 17. *num.* 2. afferunt matrimonium ex levi metu injusto initum esse ipso jure nullum, quorum sententiam Sanch. *num.* 4. existimat probabilem, nam levis metus injustus lædit libertatem, ergo sicut gravis injustus metus irritat, ita irritat levis. Idem est de Professione Religiosa.

De aliis contractibus dat Rationem Pal. quod cogens inferat injustitiam, sed hanc inferens obligatur eam tollere, in quantum potest restituere patientem in pristinum statum libertatis, vi cujus liberè possit probare, aut reprobare contractum.

Contra est, quod falsum sit lædi libertatem, consequenter nec pati invitè injuriam, cum possit, si velit contemnere metum non contrahendo, ergo si non contrahit libere consentire præsumitur.

Quapropter sequitur nullum contractum etiam matrimonialem, professionem, sponsalia, testamentum legatum &c. factum etiam à subdito, uxore, filio ex metu levi etiam reverentiali, importunisve precibus esse irrita, unde sequitur contractus nondum adimpletos esse adimplendos in conscientia contra adversarios deobligantes cum Sanch. *D.* 9.

à num. 13. Pal. à num. 3. ubi uxor metu reverentia inducitur ad fidei jubendum liberatur à solutione, etsi fidei iussio esset solennis; uti nec si promiserit se soluturam debita mariti morientis &c.

321. Dico 1. Nullus contractus sive sit naturâ suâ irrevocabilis, ut matrimonium & professio Religiosa, sive revocabilis, (uti sunt ceteri contractus) initus ex metu gravi incusso ab intrinseco, aut justè incusso ab extrinseco est irritus, nec ex revocabilibus obnoxius rescissioni, ita communis apud Lug. *de Just. D. 22. à num. 156. Sanch. D. 13. num. 3.* contra varios, & quidem plures eorum contrariantur quoad matrimonium, & Professionem: alii admittunt valorem de metu incusso à lege, secùs de incusso ab homine: multi Jurisperiti non agnoscunt apud Iugo valere contractus rescindibiles celebratos ex justo metu incusso ab extrinseco, secùs si causetur à metu ab intrinseco. Contra hos omnes probatur conclusio; quòd ubi nulla intervenit injustitia, ibi actus celebratus nullâ lege est invalidus, aut invalidabilis, sed in contractibus celebratis ex metu ab intrinseco aut extrinseco justo, sive à lege, sive ab homine incusso nulla intervenit injustitia, ergo contractus celebrati ex tali metu nullâ lege sunt invalidi, aut invalidabiles. Major videtur per se clara, eaque desumitur ex *L. si mulier 21 ff. de eo quod metùs causa*, ubi donatio facta ex justo servitutis metu à liberta sustinetur, ut valida. Minor etiam est aperta; homo enim propriâ libertate eligit contractum ad effugiendum malum futurum citra injuriam ab ullo illatam.

322. Ex hac conclusione sequitur 1.

nolentem implere valida sponsalia cogi posse metu gravi ad contrahendum matrimonium, nisi subsit causa justa resiliendi, quia etsi sit ab extrinseco est tamen justus.

Sequitur 2. Ex eadem causa deflo- ratorem virginis à Judice Ecclesiastico compelli posse metu justo ad ducendam defloratam, aut à parentibus minantibus defloratori accusationem, nisi filiam duxerit; tale enim matrimonium assumptum ut medium impediendi accusationem est validum, minimè autem valeret, si mortem illi minarentur, quia minæ mortis sunt injustæ, consequenter matrimonium tale esset jure saltem positivo irritum, utpotè ortum ex metu injusto incusso ad extorquendum matrimonium, *Sanch. D. 9. num. 9.*

Sequitur 3. Justè accipi posse pecuniam à fure extortam minando accusationem, nisi redemerit accusationem, quia potest justè accusari, ergo accipitur justo titulo *Gobat Theolog. Experiment. tract. 10. num. 180.*

Amplia sequelam, etsi non habuerit animum accusandi, ita *Pal. p. 10. num. 5.* ac alii contra *Lug. num. 67. Mol. de Just. D. 514.* Haunold. quorum fundamentum non est metus utpotè justus, sed dolus situs in ficto animo accusandi. Verùm hoc fundamentum invertitur; omninò: simulata hæc accusationis minitatio continet dolum, sed non injuriosum, quia malum intentatum jure inferri potuit, processione hujus Juris, non solum, nè accusetur, sed ut nec accusari possit, pretium datur; tale autem est justum, cum minans se priveret jure

accusandi pretio æstimabili; Sanch. *D.* 9. *num.* 9.

323. Sequitur 4. Valiturum matrimonium condemnati ad mortem, cui offertur libertas, si duxerit filiam occisi, aut meretricem Judicis, quia matrimonii extorsio non est metus, sed offertur matrimonium, ut medium purgandi metum, qui jam per delictum est incussus, quæ ratio probat etiam de matrimonio contracto ab eo, qui injuste caperetur, & condemnaretur, Pal. *p.* 11. citans Sanch. Valent. &c.

Item valeret contractum ab aliquo cum filia Medici volentis cum ægrotantem curare, nisi accipiat filiam, Medicus enim non inquit sed morbus metum mortis, & in pretium poscit matrimonium, quale pretium esto sit excessivum, non tamen invalidat matrimonium cum absit omnis error, & dolus in contractus substantia, Sanch. *D.* 12. *num.* 15. nisi medicus sit obligatus ex Justitia, aut Charitate mederi pretio communiter taxato, quia tunc negans opem suam injustè metum mortis auget ad extorquendum matrimonium, & ideo hoc foret nullum juxta dicenda, Perez *de Matr. D.* 17. *S.* 9. *n.* 11.

An matrimonium, ad quod judex Ecclesiasticus justè secundum allegata, & probata compellit, ut si post sponsalia cogatur sponsus ducere sponsam, quam scit fornicatam, sit validum, est controversum; Affirmat Sanch. *D.* 13. *n.* 8. quia condemnatio est juridica, ac justa; sed hoc ipso est incredibile ejusmodi matrimonium annullari à SS. Canonibus de hoc casu tacentibus. Negat Pal. *num.* 3. contendens, quòd ad contra-

ctus irritationem non sit attendendum, sitne justa, ac licita coactio ex parte Judicis, sed potius ex parte patientis coactionem, ut pluribus ibi firmat. Affirmativa subscripsi in *tract. Canonist. num.* 162. *Vers. Quid si &c.* hinc addo negativam esse etiam probabilem.

324. Dices. Pro nullitate matrimonii & Professionis factæ ex metu gravi justè incusso ex Sanch. *D.* 13. clarè, eruditè, ac optimè exponente tres de matrimonio sic inito sententias insinuat *num.* 321.

Prima stat simpliciter pro nullitate, quia non minùs metus justus adimit libertatem quàm injustus, sed ob defectum libertatis est matrimonium nullum initum ex metu injusto, ergo etiam initum ex metu justo. Secundò, in *C. veniens el. 2. de Sponsal.* matrimonium ab adolescente reperto à parentibus in lecto cum puella, ac coacto ab iisdem ad eam ducendam censetur nullum, cum tamen coactio videatur fuisse justa.

Secunda sententia distinguit consentiendo priori, quando lex non obligat ad matrimonium aut ad professionem; Probatur, si deprehensum in delicto, nè accuses extorqueas ab illo pretium excedens ultra dimidium, facis illi injustitiam, tenerisque vel contractum rescindere, aut ad æqualitatem reducere, Less. *lib. 2. cap. 17. num.* 45. ergo etiam matrimonium extorquens ob cessionem juris justè accusandi, injustè extorquet, siquidem matrimonium non solum dimidio, sed quasi infinitè excedit cessionem juris accusandi, ergo id exigens est injustus metumque inquit injustum, atque adeò matrimonium est irritum, cum semel va-
lidè

lidè contractum nequeat rescindi, uti nec professio, secus alii contractus.

Eadem sententia secunda recedit à prima, quando lex ipsa incutit metum ex fine extorquendi matrimonium e. g. violasti puellam seductam, juxta fulè dicta in tract. Canonist. à num. 52. teneris eam ducere, aut dotare per cap. 1. & 2. de adult. quin sit irritum matrimonium, quia lex ad id cogit, èstque hæc coactio justa, ejusque causam liberè præbuit delinquens.

Si dicas salvari libertatem, quia non cogitur copulativè ad ducendam & dotandam, sed alternativè, copulativa enim particula Et in cit. cap. 1. à Canonistis passim sumitur pro disjunctiva, vel.

Contra hoc bene arguit Sanch. quòd possit accidere, aliquem, si nolit ducere defforatum, cogi ad potiorem bonorum partem pro dote dandam; hoc casu metus gravis cadens in virum constantem, ut evadatur determinatè impellet ad matrimonium, quin valor hujus reprobetur.

325. Resp. Ambas sententias esse probabiles, Sanch. num. 1. & 2. Pal. num. 2. & 3. at probabiliorem nostram simpliciter stantem pro valore juxta num. 321. quia metus accusationis ortum habens ex proprio delicto, nequit facere esse coactum matrimonium, quia coactio radicatur in tuo delicto, consequenter in propria voluntate.

Ad argumentum 1. Primæ sententiæ Resp. Quando est irritum matrimonium metu injusto extortum non est tam irritum ob defectum plenæ libertatis, quàm ob injuriam, seu quia plenam libertatem injuriosè adimit Sanch. D. 13. n. 9.

ad4. Ad 2. Dico censeri nullum ob metum cadentem in virum constantem, qualis cum esse nequeat metus mali, quod delinquens sibi infert, sequitur parentes fuisse minatos illi injustè aliquod malum grave, licèt in C. cit. non fiat mentio, cujus mali fuerit cominatio.

Ad argumentum secundæ sententiæ quatenus consentit primæ (quantum vero recedit à prima sentit nobiscum, & ideo non est necesse respondere) Resp. Nullum obligari posse absolutè, quàm à se ipso ad matrimonium, aut ad profutendum, posse tamen obligari ad alterutrum sub Conditione e. g. si petat à me, ut cedam juri, quod habeo adversus illum, possum processione petere matrimonium aut professionem, hoc casu ego non cogo illum, sed ipse eligit, si vult obtinere cessionem juris; dum pro hac exigo matrimonium, aut professionem, fateor me exigere pretium excessivum, sed læsio hæc non est circa substantiam matrimonii &c. cum nec sit error in persona, nec in conditione servili. E contra in cæteris contractibus læsio in pretio spectat ad substantiam, & ideo debet fieri, vel rescisso illorum, aut reductio ad æqualitatem. Quare negandum est, quòd extorsio matrimonii, esto illud eatenus sit læsio patientis metum, quatenus est medium excedens cessionem juris, esset injusta substantialiter, quia non absolutè, sed conditionatè extorquetur, uti est dictum, ita Pal. n. 4.

326. Pro dictorum claritate majore nota Primò, metum, qui alios contractus rescindit, annullare matrimonium Sanch. D. 6. num. 2. Unde cum metus justè incussus cæteros contractus

non rescindat Sanch. *D. 8. num. 8 & 9.*
nec annullat matrimonium, Sanch. *D. 13.*
num. 3. ante medium.

Notà 2. Quoties incutitur metus, quam incutiens justè inferre potest ob delictum, metus talis oritur potiùs, ex lege, & natura delicti, proinde ab intrinseco, quam ab extrinseco, quia intra ipsum patientem est justa causa, ac radix metuendi Sanch. *num. 3. in princip. & idè num. 9. ad 3. rectè negat, quod ob delictum duntaxat possit quis minari gravè malum, aut accusationem ex fine justitiæ punitivæ, sed etiam ad finem extorquendi matrimonium, quia potiùs delictum metum incutit, matrimoniùmque petitur loco pretii pro cessione juris accusandi, aut alterius gravis mali non inferendi, nullus quidem potest auctoritate privatâ cogere ad matrimonium, potest tamen auferre ex justa causa metum petito certo pretio, ac loco hujus petere matrimonium.*

Nota 3. Sponsum, ut impleat

sponsalia, compelli posse moderatè à Judice Ecclesiastico sub pœna Excommunicationis ad contrahendum matrimonium, metus enim iste jure præcipiente infertur, neque cadit in virum constantem Sanch. *num. 6. & lib. 1. D. 29. num. 4.* ante autem minas censurarum debet attentare media mitiora, ut primò seriò monere, deinde incarcerare, ac demum uti remedio censurarum, quando spes est animos non esse ita alienatos, ut nequeat sperari paccatum matrimonium, at si pertinacia spem nullam admittat, non est excommunicandus, ad quid enim vulnus sine spe sanitatis, & si excommunicaverit, relaxet excommunicationem ad declinanda scandala, quæ non rarò ex coacto matrimonio sequi solent, graviusque malum, quàm sit violatio fidei per sponsalia datæ, Sanch. *num. 8.* Hanc notationem pluribus deductam legere potes

in tract. Canonist. de Matr.

num. 23.

* *

*

§. VI.

Continuatur quæstio priore Paragrapho proposita.

327. ANTE statuendas Conclusiones præmitto cum Sanch. *lib. 4. de Matr. D. 8. num. 1.* quòd dum disceptatur, an contractus distincti à matrimonio sint ipso jure irriti, aut irritandi, non esse quæstionem exigui momenti (esto dum contractus est rescindendus,

fit restituenda res cum fructibus perinde, ac si initio fuisset irritus) quia si contractus est ipso jure irritus e.g. si quis injusto metu gravi motus renunciavit beneficium, renunciatio, si est ipso jure nulla, obligatur Horas recitare, potest ordinari ad tale beneficium, utpotè verè suum

è Con-